

AVG. de cō. euā. A supiori sermone parabolā ista rē sic trasit: vt nō oīdat consequētis ordinis necessitatē: pserim qz marc' ab istis parabolis nō in qd matthe': s; in aliud intēdēs in qd z lucas: ita cōtexuit narrationē: vt credibilius oīdat hoc eē potius pnter gestū qd ipsi duo pnter adiungūt de nauī. s. in qd dormiebat iesus: z de miraculo expulsoz demonioz: qd matthe' supius recolens inposuit. **CHRY.** Patria aut ei' h nazareth vocat. nō enī fecit ibi virtutes multas: vt isra oī s; capharnaū fecit multa signa. s; doctrinā eis oīdit nō minore admiratiōe hūit q signa. **REMI.** In synagogis aut docebat: vbi pluri mi pueniebat: qz ppter multoz salutē de celis descendit ad terras. **Sequitur.** Ita vt mirarent' z dicerēt: vnde huic fa. bec z virtutes? **Sapia** refert ad doctrinā virtutes vō ad miraculoz opationē. **HIER.** Mira stulticia nazareno rū. Mirant vñ habeat sapiam z virtutes: s; error in pntu ē: qz fabi filii suspicant. vñ z dicūt: Nōne hic est fabi filius. **CHRY.** Per oia gērāt insensati vilipēdētēs eū ab eo qd estimabat eē pē q'uis multa hoz exempla hñtes in antiqz t'pib' z patrū ignobilū nobiles vidētēs filios: etenī d'ant cuiusdā agricolae fuit fili'. z Amos cuiusdā pastoris z ipse pastor. Oportebat. n. p' hoc maxime eū honorare: qm a talib' existens talia loq'bat. **Ex** hoc enī erat manifestū qm nō ex humana diligētia erat: s; ex diuina g'ra. **AVG.** in ser. de natū. Est aut paf' ebi si faber de': qd totius mūdi opera fabricatus ē: arcā noe disponebat: moysi tabernaculoz ordinauit: arcam testamēti instituit. fabiū dixerit qd mentē rigidā explanat: ac cogitatiōes superbas excidit. **HILA.** fabi etiam h erat fili': ferrū igne vincētis ratio: icli virtutē iudicio de coqueis massāz formāis in oē opus vtilitatis hūane formā. s; corporū nōzū in diuersa mēbzōzū ministeria: z ad oia eterne vite opa fingētis. **HIER.** Cū aut errēt in patre: nō ē mirādū si errēt in fabi'. vñ sub dī: Nōne eius mī dī maria: z frēs ei' iacobus z ioseph z simon z iudas: z sorores eius nōne apud nos oēs sūt? **HIER.** cōtra heluid'ū. frēs dñi hic appellat' filij māt're ei' marie: z hec ē mī iacobi z ioseph. l. maria cleophe vxor al p'bi. z hec oē ē maria mī iacobi mīoz. **AVG.** de q. euā. Nō g' mirū ē dictos eē frēs dñi ex mīno gene q'scūqz cognatos: cū etiā ex cognatiōe ioseph dici potuerint fratres eius ab illis qd euz patrē dñi esse arbitrabant'. **HILA.** In honozat' g' dñs a suis: z quāqz docēdi prudētia z opandi virtus admiratiōe p'mouet: non tñ credunt hec in noīe dñi agere: z p'ne artis quodā obprobrio lacessunt. Inter tot g' magnificā qd gerebat: corpis ei' cōtemplatōe cōmouebant'. z iō dicit: Unde huic oia ista? **Sequitur.** Et sic l'cā dīcābant in eo. **HIER.** Error iudeozū salus nra ē z hereticoz cōdēnatio: intāz enīz cernebant boīem iesū ch'istū vt putarēt filiū fabi. **CHRY.** In tuere enīz ch'isti māsuetudinē p'uitat' ē: s; cū multa māsuetudine rñdit. vñ sequit'. Iesus aut dixit eis: Nō ē propheta sine honore: nisi in patria sua z in domo sua. **REMI.** Prophe'ta seipsū appellat: qd z moyses manifestat cū dicit: Prophe'ta suscitabit' de' de fratrib' vestris vobis. **Et** hec sciendū qz nō solū ch'istus qd ē caput omniūz p'phetarū: s; etiā hieremias daniel z ceteri minores p'phete maioris honozis z dignitatis fuerūt apd exteros qd apud suos. **HIER.** Propemodū enīz nāle ē ciues sē per ciuib' inuidere. nō enīz cōsiderāt pntia fieri opa: sed fragilia recordant' infantie: qsi nō z ipsi p' eosdē etatū gradus ad maturā etatē venerint. **HILA.** In honozabile etiā p'betā in patria sua esse rñdit: qz in iudea cēt v'sqz ad crud' sniam cōdēnādos: z qz penes solos fideles oī viri' ē: z ppter eoz incredulitatē opibus diuine virtutis abstinent. vñ sequit'. Et nō fecit ibi virtutes multas ppter incredulitatē eoz. **HIER.** Nō qd etiā incredulis facerē potuīt virtutes multas: s; qd ne multas faciē virtutes ciues incredulos p'denaret. **CHRY.** Si aut admi

ratio eis adueniebat ex miracul' q're nō multa fecit: qz nō ad ostēditiōē suā inspiciēbat: s; ad ea qd alijs erāt vtilia. hoc igit' nō pueniēte de' p'xit: qd erat suūp'ius: vt nō pena ei' augeat. **Cur** igit' vel pauca fecit signa: vt nō dicant: Si vtiqz facta cēt signa nos credidissē. **HIE.** Pōt etiā aliter intelligi qd iesus despiciat in domo z in patria sua: hoc ē in populo iudeoz: z iō ibi pauca signa fecerit: ne penitus inexcusabiles fierēt. maiora aut signa quoti die in gētib' p' aplos facit: nō itaz in sanatione eoz: potū qd animarū salute. **CA. XIII.**

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam iesu: z ait pueris suis: **Hic** ē iōānes baptista: ipse surrexit a mortuis: z ideo virtutes operantur in eo. **Herodes** enim tenuit iōānem z alligauit euz: z posuit in carcerem ppter herodiadē vxorē fratris sui. Dicebat enīz illi iōānes: Non licet tibi habere eam. **Et** volens illum occidere timuit populū: quia sicut propheta euz habebant.

VGLO: Quia supra euāgelista oīderat quō pharisei ch'isti miracula calūniant: cōciues aut ei' hic admirantes ch'istū tñ p'tenebant: refert nūc quā opinionē ex auditis miraculis herodes de ch'isto cōcepit. vñ dī. In illo tpe audiuit herodes tetrarcha famā iesu. **CHRY.** Nō absqz cā hic tps euāgelista designat: s; vt dīcas tyrāni supbia z negligētia. neqz enim a principio vidit eū qd erat a ch'isto: s; post plurimū tps: sic etiā multi qd i pote statibus sūt multa electiōe circūdari huiusmōi tarde adiscūt: qz nō multa hozū faciūt curā. **AVG.** de cō. euā. Dixit aut matthe' in illo tpe: nō i illo die: vel ipsa hora. nā z marc' quidē hoc eodē mō dicit: s; nō eodē ordine. sed postq' discipulos ad p'dicandūz misit: nulla tñ facta necessitate qua hoc pueniēter gestū eē intelligeret. **LUCAS** etiā narrandi euz ordinē tenet quē z marcus: nec ipse tñ rerū gestarū ordinē fuisse eundē credi cogit. **CHRY.** Vide g' magnū qd ē virtus: nam z defunctū iōānem herodes formidauit: z de resurrectione philosophat: z iō sequit'. **Et** ait pueris suis: hic ē iōānes baptista: ipse surrexit a mortuis: z iō virtutes opant in eo. **RABA.** S; quātā ē iudicia iudeoz ex isto loco docemur. **Ioāne.** n. a mortuis potuisse resurgere nullo antestāte herodes alienigena nūciauit: **Iudei** vō ch'istū quē p'phete p'dixerant nō resurrexissē: s; furtim ablatū eē credere malunt: quo insinuat qd p'mptio ē anim' gentiū ad credulitatem qd iudeoz. **HIERO.** Quidā aut ecclesiasticoz interpretz querit q're herodes ista sit suspicatus: vt putet iōānez a mortuis resurrexisse: qsi alieni erroris nob reddenda sit ratio: aut ex his v'bis habeat occasionē heresis metemī sch'oseos: qd post multos ānoz circulos in diuersa corpora dicit aīas insinuat: cū eo tpe quo iōānes decollatus ē dñs. xxx. ānoz esset. **RABA.** Bene autē de resurrectionis virtute oēs sentierūt: qd maioris potētie sūt scī futuri cū a mortuis resurrexerint: qd fuere duz adhuc carnis infirmitate grauaerēt. p'pterea dicit: **Et** iō virtutes opant in eo. **AVG.** de con. euā. **LUCAS** aut dicit: **Et** ait herodes: **Ioāne** ego decollauit: qd ē iste de qd audio talia: **Quia** g' hesitātē lucas p'memorat: aut herodē: intelligendū ē aut post hāc hesitatiōē p'firmasse in animo suo qd ab alijs dicebat: cū dixit pueris suis sicut h matthe' narrat: **Hic** ē iōānes baptista. ita p'nūciāda sūt hec v'ba: vt hesitātē adhuc iudicet. vtroqz enīz mō p'nūciari pōt: vt aut p'firmatū eū ex alioz v'bis accipiam': aut adhuc eū hesitātē vt lucas p'memorat. **REMI.** forte aut qd ret aliqz: q're dicat matthe': **In** illo tpe audiuit herodes: cū longe supius dicat qd mortuo herode reuersus ē dñs ex egypto: **S; hec** qd soluit si itelligat duos fuisse hero-

des. mortuo nāq; p̄iore herode successit ei archelaus fili
li^{ci}: q̄ post. x. ānos relegatus ē apud viēnā vrbē gallie.
ocinde cēlar augustus iussit diuidi illud regnū in tetrar-
chias: et tres partes dedit filijs herodis. Iste ē herodes
q̄ iōanē decollauit: ē fili^{us} maioris herodis sub quo dñs
natus ē et vt hoc oñderet euāgelista addidit Tetrarcha.

GLO. Quia vō dixerat de op̄inione resurrectionis iōa-
nis: cū nihil de morte dixerat reuertit^{ur} et narrat q̄liter
obicit. **CHRY.** Et hāc hystoria nobis euāgelista non
p̄ncipalit^{er} inducit: q̄ totū studiū fuit ei dicere de christo
et nihil aliud: nisi ad hoc p̄ferre debet. Dicit ē: Herodes
tenuit iōanē et aligauit eū. **AVG.** de con. enā. Lucas
qdē nō eodē ordine id recordat: s̄ circa baptismū quo
dñs baptizatus ē. vñ hoc p̄occupasse intelligit: vt narret qd
multo post factū ē. Cū. n. p̄memorasset iōanēs verba de
dño q̄ vētilabāt in manu ei^{us}: sit. cōtinuo hoc subiecit: qd
nō p̄tinuo factū ē iōanēs euāgelista exponit: cū p̄memo-
ret postea q̄ baptizatus ē iesus isse eū in galileā: et post re-
disse in iudeā: et ibi baptizasse circa iordanē atq; iōanēs
in carcerē missus esset. S̄ nec mattheus nec marcus eo
ordine de iōanē in carcerē missio in sua narratiōe posue-
runt: quo factū apparet in eoz scriptis. nam et ipsi dixe-
rūt traditō iōanē dñm isse in galileā: et post multa q̄ fecit
ibi ex occasione fame venientis ad herodē: de christo nar-
rant omnia q̄ de iōanē fuerūt inclusio et occisio. Causam
autē quare positus sit in carcerē oñdit eū dicit: Propt̄
herodiadē vxorē fr̄is sui. Dicebat. n. illis iōannes: Nō
licet tibi habē eā. **HIE.** Uer^o narrat hystoria: philippū
herodis maioris filiū fr̄em hui^{us} herodis duxisse vxorē
herodiadē filiā arethe regis arabū: postea vō focerūt ei^{us}
exortis q̄busdā p̄ra generū similitudinē tulisse filiā suā: et
in dolorē p̄ioris mariti herodis inimici eius nuptijs
copulasse. q̄ iōanēs baptista q̄ venerat i spū et virtute he-
lie: eadē auctoritate qua ille achab corripuerat et iezabel
arguit herodē et herodiadē q̄ illicitas nuptias fecerūt: et
non liceat fratre viuēte germano vxorē ei^{us} ducere: malēs
periclitari apud regē q̄ p̄pter adulationē eē in memor p̄-
ceptoz dei. **CHRY.** Non tñ vxorē loquitur sed viro
eius: qm̄ p̄ncipalior erat hic. forsan enim legem iudeo-
rum tenebat: et ideo iōanēs cum ab adulterio prohibuit.
Sequitur: Et volens eum occidere timuit populum.

HIERO. Seditionem quidem populi verebatur pro-
pter iōanem a quo sciebat turbas in iordanē plurimas
baptizatas: sed amore vincebatur vxoris: ob cuius ardo-
rem etiā dei p̄cepta neglexerat. **GLO.** Timor: enī dei
corrigit: timor: hominū differt: s̄ voluntate nō aufert. vnde et
audaces reddit ad crimē quos aliqui suspēdit a crimie.

Udie autē natalis herodis: saltauit filiā herodi-
adis in medio: et placuit herodi. Unde cum iu-
ramento pollicitus est ei dare: quodcūq; postu-
lasset ab eo. At illa p̄monita a matre sua: Da mi-
hi inquit hic in disco caput iōannis baptiste. Et cō-
tristatus est rex: propter iuramentū autē et eos q̄
pariter recūbebant iussit dari. Misitq; et decolla-
uit iōanē in carcere. Et allatus est caput eius in
disco: et datus est puellē et illa attulit matri sue. Et
accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et
sepelierunt illud: et venientes nūciauerūt iesu.

CHRY. Postq̄ enarravit euāgelista incarcerationē
iōanis: p̄sequit^{ur} de occisiōe ipsi^{us} dicens: Die autē nata-
lis herodis saltauit filiā herodiadis in medio. **HIE.**
Nullū iuenim^{us} aliū obseruasse diē natalis sui nisi hero-
dē et pharaonē: vt quoz erat par impietas eēt vna solēni-
tas. **REMI.** Et sciēdū q̄ p̄suetudo ē nō solū diuinit^{us} s̄
etiā pauperū mulierū: ita pudice filias suas nutrire: vt
vix ab extraneis videant. Nec autē ipudica mulier ipudi-

ce filiā suā nutruit: quā nō docuit pudor: ē s̄ saltationē.
Nec minus resp̄hendendus ē herodes q̄ oblitus ē domū
suā eē aulā regiā quā p̄dā mulier fecerat theatrū. vñ se-
quit^{ur}. Et placuit herodi. vñ cū iuramento pollicit^{us} ē ei da-
re quodcūq; postu-
lasset ab eo. **HIERO.** Ego autē nō
excuso herodē q̄ inuit^{us} et nolēs p̄pter iuramentū homicidiū
fecerit: q̄ ad hoc forte iurauit vt future occisiōis machi-
nas p̄pararet: alioq̄n si ob iusiurandū fecisse se dicit^{ur} ma-
tris: si p̄ris postulasset interitū factur^{us} fuerat: an nō: qd i-
se ē repudiatur^{us} fuit: p̄tenere debuit in p̄pheta. **ISIDO.**
In malis ē p̄missis rescide fide. Impia ē p̄missio q̄ scelerē
adimplet. Illud nō ē obseruādū sacm̄ quo malū icau-
te p̄mittit. Sequit^{ur}. At illa p̄monita a matre sua: Da mihi
hic in disco caput iōannis baptiste. **HIERO.** De
rodias enī timēs ne herodes aliq̄n respiceret vel p̄bi-
lippo fr̄i amic^{us} fieret: atq; illicite nuptie repudio solue-
rent: mone^{re} filiā vt in ipso statim cōiuiū. Iōanēs caput
postuleret: digno op̄i saltatiōis dignū sāguinis p̄mū.

CHRY. Duplex ē autē hic puelle accusatio: et qm̄ salta-
uit: et qm̄ ita ei placuit: vt occisiōe expetēt in mercedē.
Vide autē q̄liter crudelis et q̄liter mollis ē herodes. scilicet
sū enī obnoxiiū iuramento facit: illa autē dñāz petitiōis cō-
stituit. q̄ s̄ sciuit qd ex ei^{us} petitiōe malū euēiebat: tristat^{ur}
ē. vñ sequit^{ur}. Et contristat^{us} ē rex. vñ enī etiā apud malos
admiratiōe et laudibus digna ē. **HIERO.** Vel alit^{er}. Cō-
fuerudinis scripturari^{us} ē: vt op̄inione multoz sic narrat
hystoria: quō eo tpe ab hoib^{us} credēbat: sic ioseph. ab
ipsa q̄ maria appellabat p̄ iesi: ita et nūc herodes dicit^{ur}
tristat^{us}: q̄ h̄ discubētes putabāt. Dissimulatoz enī mē-
tis sue et artifex homicidiū tristitiā p̄ferebat in facie: eoz
leticiā habēt in mēte. Sequit^{ur}. Propt̄ iusiurandū: aut p̄pter
eos q̄ pariter recūbebant iussit dari. Scelus excusat iura-
mento: vt sub occasiōe pietatis ipius fieret. O autē subū-
git. Et p̄pter eos q̄ pariter discubebāt. vult oēs sceleris
ēē cōsortes: vt in luxurioso cōiuiū cruenta epule defer-
rent.

CHRY. Si autē testes habē p̄iuratiōis formida-
uit: quātomagis timuisse opoztebat tā inique occisiōis
tātos testes habē. **REMI.** S̄ in eo min^{us} p̄mū facit ē
cā maioris p̄cā nā q̄ libidinosa volūtate nō extitit iecir-
co ad luxuriā vsq; puenit: et q̄ luxuriā nō coeruit: nō ad
reatū homicidiū descēdit vñ seq̄t. Misitq; et decollauit
iōanē in carcere: et allatus ē caput ei^{us} in disco. **REMI.**

Legim^{us} in romana hystoria flaminii ducē romanoz q̄
accubāt iuxta meretricule q̄ nūq̄ vidisse se diceret ho-
minē decollatū: accēsus sit: vt reus qdā capital^{is} criminis
in cōiuiū trāceret: a ceruicib^{us} pulsū curia q̄ epulas sa-
guini p̄miscuerit: et mortē q̄uis noxū hoīs in alteri^{us} ocl-
tias p̄stiterit: vt libido et homicidiū pariter miscerēt^{ur}.
quāto sceleratioz herodes et herodias ac puella q̄ salta-
uit i p̄cā sāguinis petijt caput p̄phete: vt haberēt in p̄a-
te linguā: q̄ illicitas nuptias arguebat. Sequit^{ur}. Et datus ē
puellē: et tulit matri sue. **GLO.** Ut hēat i p̄ate linguā q̄
illicitas nuptias arguebat. **GRE.** iij. morali. S̄ nō si-
ne admiratiōe grauissima p̄pendo: q̄ ille p̄pheticū spū in-
tra maris vterū ipletus: quo inter natos mulierū nemo
maior surrexit: ab iniqs in carcere mittit^{ur}: et puelle salu-
capite trūcat: et vir tāte seueritatis p̄risu turpius morit^{ur}.
Nūquid nā credimus aliqd fuisse qd in eius vita illa sic
despecta mors tergeret: S̄ iccirco de^{us} suos sic p̄emit
in infimis: q̄ videt quō remuneret in sumis. Dine ergo
vnusq; colligat qd illi sint passuri quos reprobat si sic
cruciat quos amat. **GRE.** xxix. mora. Neq; autē iōan-
nes de confessione christi: sed iusticie veritate requisitus
occubuit. Sed quia christus est veritas: vsq; ad mortē
pro christo quasi pro veritate peruenit. Sequitur. Et ac-
cedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepeli-
erunt illud. **HIE.**

In quo ipsius iōanis et saluatoris discipulos intelli-
gere possum^{us}. **RABA.** Narrat autē iosephus vincitū
hominē in castellū macherota adductū: ibi trūcatū: et
clāstica vto

elestifica vero narrat historia sepulchri cum in sebastia urbe palestina: que quondam samaria dicta est. **CHRY.** In tunc autem qualis discipuli iohannis iam magis familiares facti sunt iesu. ipsi enim sunt qui annuntiaverunt ei quod factum est de iohanne. vñ seqt: **Et venit. nunciavit. iesu.** Et enim universos dimittentes ad ipsius fugiunt: ita paulatim post calamitatem et rursus in christo datam directi sunt. **HILA.** Mystice autem iohannes prelatum formam legis: quia lex christi predicavit: et iohannes perfectus ex lege christi ex lege pronuntiavit. **De-** rodes vero princeps est populi: et populi princeps subiecit sibi universitatis nomen causamque complectitur. Iohannes ergo herodem monebat: ne fratris sui uxorem sibi iungeret. **Sunt** enim atque erant duo populi circumcissionis et gentium. hi igitur fratres ex eodem sunt humani generis pariter: sed israel lex ad monitionem opera gentium et infidelitatem sibi iungeret: qui ipsi tanquam vinculo coniugalium amoris anera est. Die autem natalis id est rerum corporaliu gaudij herodias filia saltauit. voluptas enim tanquam ex infidelitate orta: per oia israel gaudia totis illecebris sue cursu offerbat: cui se etiam sacramentum venale populo addidit. **Sub peccatis enim et seculi voluptatibus israelite vite eterne munera vendiderunt.** Nec matris sue. i. infidelitatis instinctu oravit deferri sibi caput iohannis. i. gratia legis. sed populus boni est quod in lege erat perfecti: voluptatis additio non sine periculi sui dolore preedit: scilicet per tale preceptum gloriam oportuisse preedere: sed peccatis tanquam sacro coactus et principum adiacentium metu atque exemplo depravatus: et victus illecebris voluptatis mestus obtemperat. **Igitur inter reliqua dissoluti populi gaudia: in disco-** iohannis caput offert: dñm. f. legis voluptas corporum et secularis luxuria auget. **Igitur per puellas ad matrem deferat:** ac sic per os israel etiam voluptati et infidelitati sue gloria legis adduxit. finitibus igitur legis typibus et cum iohanne sepultus: et discipuli eius reseratas domo annuntiat ad euangelia. **Ex lete venientes.** **HIERO.** Uel aliter: Nos versus hodie cernimus in capite iohannis prophetam iudeos christum qui caput prophetarum est perdidit. **RAB.** Sed et lingua et voce apud eos perdidit prophetam. **REMI.** Uel aliter: Decollatio iohannis signat mortificationem fame illius quia estimat a populo christum: sicut exaltatio dñi in cruce signat perfectum fidei. vñ iohannes dixerat: Illud oves crescunt: me autem minui.

Quo cum audisset iesus secessit inde in navicula in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et extens vidit turbam multam: et misertus est eis: et curavit languidos eorum.

GLO. Saluator audita nece sui baptiste secessit in locum desertum. vñ seqt: **Quod cum audisset iesus: secessit inde in navicula in locum desertum seorsum.** **AVG.** de co. euā. Hoc autem continuo post iohannis passionem euangelista factum esse commemorat. vñ post hec facta sunt illa que primo narrata sunt quibus motus herodes dixit: **Hic est iohannes.** Illa enim posteriora debet intelligi que ad herodem pulit fama ut moueretur et hesitare: quia si iste esse posset de quo audiret talia cum iohanne ipse occidisset. **HIE.** Non autem secessit in locum desertum: ut quidam arbitrantur timore mortis. Sed parces inimicis suis ne homicidium homicidio iungeret: vel in diem pasche suum interitum differens: in quo propter sacramentum imolandum est agnus: et postea credentium sanguine respergeret. Sicut iohannes recessit ut nobis perberet exemplum temeritatis viro se tradentium vitande: quia non omnes eadem instantia persecuerant in tormentis quod seorsum quodam offerunt. **Ob** hanc causam in alio loco precipit: **Cum percuti vos fuerint in ista civitate: fugite in altam.** vñ eleganter quod euangelista non dicit: **fugite in locum desertum: sed secessit: ut persecutores vitaverit magis quam timere.** **Pot** etiam alia ob causam audito iohannis interitum secessisse in desertum locum: ut creditum perberet fidem. **CHRY.** Uel iohannes hoc fecit: quia plura humani vul-

dispersare: nondum tunc existente denudandi suam manifeste dicitur: propter quod et discipulis dixit: quod nulli diceret quod ipse esset christus. Post resurrectionem autem volebat hoc fieri manifestum. **Iohannes** autem quibus se novit quod factum est: tamen antequam nunciaret ei: non secessit ut demonstraret per oia incarnationis veritatem. non enim solo visu: sed opibus hoc credi volebat. **Recedens** vero non abiit in civitatem: sed in desertum in navicula: ut nullus sequeretur. **Turbe** autem neque ita defuit: sed sequi: et neque quod gestum est de iohanne eos terruit. vñ seqt: **Et cum audissent turbe: secute sunt eum pedestes de civitate.** **HIE.** Secute sunt autem eum pedestres: non in iumentis: non in vehiculis: sed proprio labore pedum: ut ardorem mentis ostenderet.

CHRY. Et propter hoc statim retributione accepit vñ seqt: **Et extens vidit turbam multam: et misertus est ei: et curavit languidos eorum.** **Et** enim multa erat affectio eorum quod civitates dimittebant: et diligenter eum querebant: sed tamen que ab ipso fiebant: ois studij supercedit retributione. **Iohannes** cam talis curatio misericordiam ponit. **Est** autem magna misericordia quod ois curat: et fide non expetit. **HILA.** Mystice autem dei verbum lege finita: navem ascendens ecclesiam adiit: in desertum descendit. **Relicta** quippe conversatione israel in vacua divine cognitionis pectora transit. **Turba** autem hoc audiens dominum de civitate sequitur in desertum: de synagoga videlicet ad ecclesiam tendens: quam videns misertus est: et omnem languorem infirmitatemque curat: obsecras. f. mentes et corda infidelitatis vitio ad intelligentiam nove predicationis emendat. **RABA.** Illud quoque notandum quod postquam dominus in desertum venerit: secute sunt eum turbe multe. **Nam** antequam veniret in solitudinem gentium: ab uno tamen populo colebatur. **HIERO.** Relinquit autem civitates suas: hoc est pristinas conversationes et varietates dogmatum. **Egressus** autem iesus signat quod turbe quidem habebant eundem voluntatem: sed pueniendi vires non habuerunt: ideo saluator egreditur de loco et obviam pergit.

Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: **Desertus est locus et hora iam preterijt: dimitte turbas: ut euntes in castella emant sibi escas.** **Iesus** autem dixit eis: **Non habent nece ire: date illis vos manducare.** **Responderunt** ei: **Non habemus hic nisi quinqz panes et duos pisces.** **Qui** ait eis: **Afferte mihi illos huc.** **Et** cum iussisset turbam discubere super fenum: acceptis quinqz panibus et duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit et fregit: et dedit discipulis panes discipuli autem turbis. **Et** manducaverunt omnes et saturati sunt. **Et** tulerunt reliquias duodecim copiosos fragmentorum plenos. **Manducantium** autem fuit numerus quinqz milia virosum: exceptis mulieribus et parvulis.

CHRY. Turbarum fide ostendit: quod dominum etiam fame patientes expectabant usque ad vespem. et iohannes seqt: **Vespere autem facta accessit ad eum discipuli dicentes: Desertus est locus.** **Cibatur** quidem eos dominus expectat rogari: quasi ubique non insiliens per ad miracula: sed vocat. **Iohannes** autem nullus de turba accessit: venerant enim eum abundanter: et neque famis sensus accipiebant amore instantie. **Sed** neque discipuli accedentes dicitur: **Ciba** eos adhuc enim ipse erat discipuli dispositus: sed dicitur: **Desertus est locus.** quod enim videbat iudeis ieremo esse miraculum: cum diceret: **Nihil potest parere mensa in deserto hoc et per opera ostendit.** **Propter** hoc autem et in desertum eos ducit ut sine omni suspitione sit hoc miraculum: et nullus estimet ex castello aliquo prope existentem inferri aliquid ad mensam. **Sed** quis desertus sit locus: tamen quod nutrit orbem terrarum adest. **Et** hora iam preterijt ut dicunt: tamen quod non erat hore suppositum loquebat. **Et** quis pueniens discipulos dominus multos infir-

mos curauit: tñ iterum ita ipse erat: qd neqz qd de panibus factus erat poterat estimare. vñ sicut: Dimitte tur. vt eñtes in castella emant sibi escas. Uide aut magistri sapientia. nō enī statū dixit eis: Ego cibabo eos. neqz enī h facile suscepisset: s; subdit: Iesus aut dixit eis: Nō habet necesse ire: date illis vos māducare. **HIE.** In quo puo cat aplos ad fractionē panis: vt illis se nō hie testantib; magnitudo miraculi notior fieret. **AVG.** de cō. euan. Pōt aut mouere: si dñs fm narrationē iōānis pspēctis turbis q̄sūt a philippo. vñ illis esce dari possent: q̄sō sit vcrū qd matthe; h narrat pus dixisse dño discipulos vt dimitteret turbas quo possēt alimēta emere de p̄mis locis. Intelligit ergo post hec verba dñm insperis mul tudinē et dixisse philippo qd iōānes cōmēmorat. **Mat theus aut** et aliq p̄termissit: et oīno in talib; qōnibus ne minē moueri oī: cū si ab aliq euāgelistaz dī qd ab alio p̄ termissit. **CHRY.** Discipuli vō neqz p̄missa vba di recti sūt: s; adhuc vt hōi loquūt. vñ seq̄: Rōderūt ei: Nō habemus h nisi qnqz pa. et duos p̄sces. Addissem aut in hoc discipuloz philosophia: q̄lī p̄terierūt: elcā. xij. enī exstēs qnqz panes habebāt: et duos p̄sces. p̄terit bilita enī illis erat cōpalia et a spiritalib; possidebantur. Quia igit discipuli adhuc ad terrā trahēbant: tñ dñs in ducere incipit qd ab ipso erant. vñ seq̄: Qui aut eis: afferre illos mibi huc. Prop̄ qd aut nō facit panes ex nihilo qd bus turbā pascat: vt. f. obstruat martiōis et manichei oī: qd creaturas alienat a deo: et opa doceat qm oīa qd vidēt eius opa et creationes sūt: et vt oīdat qm ipse ē qd fructus tradidit: qd dixit a p̄ncipio: Terra germinet herbā vītēē neqz enī hoc minus illo ē. Nō enī minus ē de qnqz panibus facere panes tātos: et de p̄sceb; siliū: qd de fra educē fructū: et ab aq̄s repulsa alia aiata: qd demonstrabat cū eē dñm ire et maris. **Oportet aut** erudiri discipuloz exē plo: qm r̄si pauca habuerim: oī ea retribuē indigēb; Justī nāqz discipuli afferre qnqz panes nō oīcūt: vñ mltigabimus famē nostrā: sed obediūt p̄fessum vñ sequit. Et cū iussisset turbā discubere sup fenū: acceptis qnqz panibus et duobus p̄sceb; aspiciens in celum benedixit ac fregit: Quare aut asperxit in celū et benedixit: **Oportebat** nāqz credi de eo qm a patre ē: et qm ei equalis ē. equali tatē demonstrabat: cū p̄tate oīa faceret. A p̄e aut esse se mōstrabat per hoc qd ad ipsū oīa referens faciebat: iuo cans enī ad ea q̄ fiebant. et iō vt vtrūqz oīdat: nūc quidē p̄tate: nūc aut oīas miracula facit. Deinde p̄siderandū qd in minozib; respicit in celū: in maiozib; aut p̄tate oīa facit. Qñ enī peccata dimisit: mo: tuos suscitauit: mare refrē nauit: occulta cordiū redarguit: oculos dōdidit ceci nati: qd solius dei sūt nequaq̄ videtur orans. **Quādo aut** panes multiplicari fecit: quod his oībus minus ē: tūc respexit in celū: vt discas qm et in minozib; nō aliūde virtutes hz q̄ a patre. Simul aut erudit nos nō pus tangere mensaz donec gratias egerim; ei qd cibū dat nobis. Prop̄ hoc etiam et in celū respicit: alioz enī signoz multoz exēpla habebāt discipuli: hui; aut nullū. **HIE.** Frangēte aut dño seminariū sit ciboz. si enī fuissent integri: et nō in fra discepti: et nō diuisi in multiplicē segetē: tantā mult tudinē alere non poterāt. Turbe aut a dño p aplos ali menta suscipiūt. vñ sequit. Et dedit discipulis panes: discipuli aut turbis. **CHRY.** In quo qdē non solū eos bonozauit: sed voluit vt hōc miraculo facto: nō increduli fiant: neqz obliuiscant eius cū p̄terierit manib; ipsius testantib;. Ideoqz turbas dimitit pus famis sensū accipere: et discipulos accedere et interrogare: et ab ipsis accepit panes vt multa eēnt testimonia eius quod fiebat: et multas rememoratōes haberēt miraculi. ex hoc aut qd nihil amplius qd panes et p̄sces eis dedit: et ex hoc qd oībus cōiter ea apposuit: humilitatē: parsimonīā: et charitatē: qua oīa estimarent cōmunia eos erudinit: qd et a lo co docuit: cū sup fenū eos discubere fecit. nō enī nutrit

solū corpa volebat: sed et aīam erudire. **Panes aut** et p̄sces in discipuloz manibus augebant vñ sequit. Et māducauerūt oēs et saturati sūt. Sed neqz vsqz ad hoc stetit miraculū: sed et supabundare fecit nō panes integros: s; fragmēta: vt oīdat qm illi panes neqz q̄tum relige erat et vt absentes discat qd factū ē: et ne vllus qd factū ē estimet cē phantasiā. vñ seq̄: Et rulerūt reliquias. xij. copbi: nos plenos fragmentoz. **HIE.** Unusqzqz enī aplos de reliquis saluatoris ip̄ter copbiū suū: vt ex reliquis doceat vros fuisse panes qd multiplicati sūt. **CHRY.** Prop̄ hoc enī et xij. copbinoz supabundare fecit: vt in das suū copbiū portaret. Accipēs aut fragmēta dedit discipulis et nō turbis qd adhuc ip̄fectius dispoite erāt qd discipuli. Iuxta numerū qnqz panū et comedentiū viroz qnqz millū multitudō ē. vñ sequit. Manducantium aut fuit numerus qnqz milia viroz: exceptis mulierib; et p̄uulis. **CHRY.** Hoc enī erat plebis maxima laus qm mulieres et viri astabant: qm he reliquie facte sunt. **HILA.** Nō aut qnqz panes multiplicant in plures: s; fragmentis fragmēta succēdūt. Crescit deinde materies: nescio vtrū in mensaz loco aut in sumētium manibus. **RABA.** Hoc aut miraculū scripturus iōānes p̄mitit qd p̄ximū eēt pascha. **Matthe; vō et marc;** hoc interfecto iōanne p̄tinuo factū eē cōmēmorat. vñ colligē iminē te paschali festiuitate fuisse decollatū: et āno post sequēte cū paschale tps rediret mysteriū dñice passionis esse cōpletū. **HIE.** Oīa aut hec plena mysterijs sūt. hoc enim facit dñs nō mane: nō meridiē: s; vespe qm sol iusticie occubuit. **REMI.** Per vesperā enī mors dñi designatur: quia postq̄ ille verus sol in ara crucis occubuit: fameli cos satiauit. Vel p̄ vesperū vltia etas seculi designat: in q̄ filius dei veniēs turbas in se credentiū refecit. **RABA.** Aut discipuli rogant dñm vt dimittat turbas vt emat sibi cibos p castella: signat fastidiū iudeoz p̄tra turbas gentiū: quos iudicabāt magis aptos: vt q̄rerēt sibi cibos in cōuētualis phariseoz: qd diuinorū libroz viterentur pastu. **HILA.** Sed dñs ridit: Non hnt necesse ire. cōdens eos quos medet: venalis doctrine cibo nō egeret: neqz necessitatē hie regredi ad iudeā cibozqz mercariū betoz apostolis vt elcā darent. Nūqd aut ignorabat nō eē quod dari possēt: s; erat oīs typica rō explicada: nō dum enim cōcessum apostolis erat ad vite eterne cibos celestem panē perficere ac ministrare: quozum responso ad spiritalis intelligentie ordinem tendit: quia adhuc sub quinqz panibus. i. qnqz libris legis continebant: et p̄sces duozum. i. p̄phetarū et iōānis predicationib; alebantur. **RABA.** Vel p duos p̄sces et p̄phetias et psalmos habemus: totum enī vetus testamentū in his tribus completur: lege: p̄phetis: et psalmis. **HILA.** Hoc igit p̄tū quia in his adhuc erant apostoli obtulerunt: sed ex his euāgelioz predicatione in maiore sue virtutis abundantiam crescit. Accumbere post hoc supra fenū populus iubetur: non tam in terra iacens: sed lege suffusus: et tanq̄ terre feno fructibus operis sui vnusquisqz subternitur. **HIERO.** Vel discubere iubentur super fenū et secundū aliū euāgelistā per qnquagenos et ceteros vt postq̄ calcauerint carnē suam: et seculi voluptates: q̄lī arens fenū sibi subiecerint: tunc per qnquagenariū numerū p̄sentiam ad perfectum centesimi numeri culmē ascendant. Aspicit autem ad celū: vt illuc dirigendos oculos doceat. frangitur autem lex cum prophetis et in ei; mer dīo p̄feruntur mysteria: vt quod integrū non alebat diu sum per p̄tes alat gentiū multitudinē. **HILA.** Danur aut apostolis panes: quia per eos erant diuine grē dona reddēda. Idē aut edentiū numerus inuenit: qd futurū erat credituroz. nam sicut in libro actū p̄tetur ex israel populi infinitate viroz quinqz milia crediderunt. **HIE.** Comederūt aut qnqz milia viroz qd in perfectū virū creuerant. Mulieres aut et paruuli sexus fragilis et

etas minor numero indigni sunt: vñ in numeroz libo
serui: mulieres: et pueri: et vulgus ignobile absq numero
permittit. **RABA.** Turbis aut elurientib non noua
creat cibaria: sed acceptis eis q habebat discipuli bñdi
rit: q venies in carne: non alia q q pñdicta sūt pñdicabat:
s; legis et pphetaz scripta mysterijs grauida eē demon
strat. Qd aut super turbis: a discipulis tollit: q: sacratio
ra mysteria: q a rudibus capi nequeūt: nō sūt negligenter
habēda: sed a. xij. aplos q p. xij. cophinos signatur: et ab
eoz successorib diligent inqrenda. Cophinis eni fuilia
opa agunt: et deus infirma mudi elegit: vt pfudat fortia
Quis aut milia p qñq sensib corpus: bi sūt qui in secu
lari habitu exteriorib recte vñ nouerūt.

**Et statim cōpulis discipulos ascendere in na
uiculā: et precedere eū trans fretū donec dimitte
ret turbas. Et dimissa turba ascendit in montē so
lus orare. Vespē aut factō: solus erat ibi. Naui
cula aut in medio mari iactabatur fluctib. Erat
eni prius vñus. Quarta aut vigilia noctis venit
ad eos ambulās sup̄a mare. Et videntes euz su
p̄a mare ambulante: turbati sūt dicētes: q: phan
tasma est. Et p̄ timore clamauerunt. Statimq ie
sus locutus est eis dicēs: Habete fiducia: ego sū.
nolite timere. Rēdens aut petrus dixit: Dñe si tu
es iube me venire sup̄a aq̄s. At ipse ait: Veni. Et
descendens petrus de nauicula ambulabat super
aquas vt veniret ad iesum. Vidēs vero ventū va
lidum timuit. Et cum cepisset mergi clamauit di
cēs: Dñe saluū me fac. Et continuo iesus exten
dens manum apprehendit eū: et ait illi: Modice
fidei quare dubitasti? Et cum ascēdisset in nauicu
lam cessauit ventus. Qui aut in nauicula erat ve
nerūt et adorauerūt euz dicētes: Vere fili dei es.**

CHRY. Diligētē examinationē eoz q facta erat tra
dere volēs: eos q pmissū signū viderant iussit a se separi
quia nō p̄sens visus fuisset phāstice et nō in veritate: se
cisse miraculum diceret: nō tñ vt absens. Et iō dī: Et sta
tim cōpulis iesus discipulos ascēdere in nauiculā: et p̄ce
dere eū trans fretū: donec dimitte ret turbas. **HIE.** Quo
sermone oñdit inuitos eos a dño recessisse: dū amore p̄
ceptoris ne ad pñctum quidē t̄pis ab eo volunt separi.

CHRY. Considerandū aut q cū dñs magna opatur
dimitte ret turbas: docēs nos nūq̄ gām multitudinis p̄se
qui: neq̄ attrahē multitudinē. Et iterū docet: non debere
turbis nos cōmiscere p̄tinuē: neq̄ fugere multitudinem
semp: sed alterutrū vtilit facere. vñ seq̄t. Et dimissa turba
ascendit in montē solus orare. In quo nos docet q: soli
tudo bona ē: cū nos deū interpellare oporteat. p̄ hoc
etiā ad desertū vadit et ibi pñctat dū orat: erudiēs nos
in oratione tranquillitatē q̄rere: et a t̄pe et a loco. **HIE.**
Qd aut ascendit solus orare: nō ad euz referas q de qñq
panib qñq milia hominū satiauit: s; ad eū q audita mor
te iōannis secessit in solitudinē: nō quo pñam dñi sepa
remus: s; quo opa eius int̄ deū hominēq diuisa sunt.

AVG. de con. euā. Pōt aut hoc videri p̄rariū: q mat
heus dimissis turbis eū dicit ascendere in montē: vt illic
solus oraret: Ioannes aut in montē fuisse eū easdē turbas
pauit. S; cū ipse iōannes dicat p̄ illud miraculū fugisse
eū in montē: ne a turbis teneret que eū volebāt facere re
ge: vñq manifestum ē q de monte in planiora descende
rat: qñ illi panes ministrati sūt, nec illud repugnat quod
matheus dixit: Ascendit in montē solus orare Ioannes
aut cum cognouisset: inq̄t q venturi eēnt vt facerēt eum
regē: fugit iterū in montē ipse solus. neq̄ eni causa orādī

contraria ē cause fugiendī. quādoquidē et hinc dñs do
cet hanc esse nobis magnā cām orādī: qñ est causa fugiē
di. Nec illud cōtrarium est qd matheus p̄us dixit cum
iussisse ascēdere discipulos in nauiculā: ac deinde dimis
sis turbis ascendisse in montē solus orare. Ioannes vero
p̄us eū fugisse cōmemorat solū in montē: ac deinde: Ut
aut sero factum ē inq̄t descenderūt discipuli eius ad ma
re. et cū ascendisset et cetera. qñ eni non videat hoc recapit
ulando iōannē postea dixisse factū a discipulis qd iam
iesus iusserat anteq̄ fugisset in montē. **HIE.** Recte aut
quasi inuiti et retractates apli a dño recesserat: ne illo ab
sente naufragia sustinerēt. Seq̄t eni. Vespē aut factō: so
lus erat ibi. i. in monte. Nauicula aut in medio mari iac
tabatur fluctibus: erat eni ventus cōtrari. **CHRY.**
Rursus aut discipuli tēpestatē sustinent sicut et p̄us: sed
tūc quidē habētes eū in nauigio hoc passi sūt: nunc autē
soli existētes. Paulatim eni ad maiora eos ducit et ad ferē
dum oīa viriliter instruit. **HIE.** Dñō quidē in montis ca
cumie cōmorante statim ventus contrarius orit et turbat
mare: et p̄clitant apli: et tādū imminēs naufragiū p̄seuerat
q̄ diu iesus veniat. **CHRY.** Tota autē nocte dimitte
eos fluctuari: eriges eoz cor post timorē in mar sui de
sideriū imittens eos et in memoriā p̄tinuā: p̄ hoc non
p̄festim eis astitit. vñ sequit: Quarta aut vigilia noctis ve
nit ad eos ambulans sup̄a mare. **HIE.** Statiōes eni
et vigilie militares in trina horarū spacia diuidūt. Qñ g
dicit: Quarta vigilia nocti venisse ad eos dñm: oñdit to
tā nocte p̄clitatos. **CHRY.** Erudiēs eos nō cito solu
tionē inq̄rere aduenientū maloz: s; ferre ea q cōtingunt
viriliter. qñ aut putauerūt erui: tūc intensus ē timor. vñ
sequit: Et videntes eū sup̄a mare ambulante turbati sūt
dicētes q: phāstasma ē: et p̄ timore clamauerūt. Semp
eni hoc dñs facit cum soluturus sit mala aliq̄: difficilia et
terribilia inducit. Quia eni nō nō ē longo t̄pe tentari cā
fugiendi sūt agones iustoz: volēs ampli eos lucrari au
get eoz certamina: qd et in abraā fecit: vltimū certamen
tentationē filiū ponēs. **HIE.** Cōfusus aut clamor et icer
ta vox magni clamoris indicium est. Si aut iuxta martio
niē et manicheū dñs nr nō est natus ex vīgine: sed visus in
phāstimate: quō nūc apli timēt ne phantasma videant.

CHRY. Christus g nō p̄us se reuelauit discipulis do
nec clamauerūt. q̄to eni magis intēdebat timor: tāto ma
gis letati sūt in eius pñtia. vñ sequitur: Statimq iesus lo
cutus ē eis dicēs: habete fiducia: ego sū. nolite timere. h
aut vñ et timorē soluit: et fiducia p̄pauit. **HIERO.**
Quātū dicit: Ego sum. nec subūgit quis sit: vel ex voce si
bi nota poterat intelligere eū qui p obscuras noctis tene
bras loquebat: vñ ipsū eē scire poterant: quē locutum ad
moysen nouerant: hoc dices filiū israel: Qui est misit me
ad vos. in omnibus aut locis ardentissime fidei inueni
tur petrus. Eodē igitur fidei ardore quo semp nunc quo
q̄ tacentibus ceteris credit se posse facere p voluntates
magistrī: quod non poterat p naturā. vñ sequit: Respon
dens aut petrus dixit: Dñe si tu es iube me venire ad te
sup̄a aquas. q. d. Tu p̄cipe et illico solidabūtur. vnde et le
ue fiet eo: p̄ quod p se graue ē. **AVG.** de ver do. Non
eni possū hoc in me s; in te. Agnouit petrus qd sibi esset
a se: qd ab illo cuius voluntate se credidit posse: qd nulla
humana infirmitas posset. **CHRY.** Vide aut quātus
ē seruor: quāta fides. non dixit Ora et deprecare: sed iube.
nō eni solū credidit qm pōt christus ābulare super mare
sed qm pōt et alios inducere: et p̄cipiscit velocit ad eum
ire. hoc eni tā magnū q̄siuit. p̄pter amorē solū: non. p̄pter
ostentationē. Nō eni dixit: Iube me ire super aq̄s: sed Iu
be me venire ad te. Patet aut q cū in miraculo sup̄a po
sito oñderit q dñatur mari: nunc ad mirabilis signum
eos inducit. vñ sequit: At ille ait: Veni. Et descendēs pe
trus de nauī. ambu. super aq̄s vt veni. ad iesum. **HIE.**
Qui putant dñi corpus iō nō eē verū: q sup molles aq̄s

quasi molle et aerem incesserit: rideant quomodo ambulauerit petrus: quem utique verum hominem non negabunt. **RABA.** Denique theodorius scripsit cor pale pondus non habuisse deo minus sed carne: sed absque pondere super mare ambulasse: sed rursus fides catholica predicat. Nam dionysius dicit: quod non istis pedibus cor pale pondus habebit et materiale onus deambulabat super undam. **CHRY.** Petrus autem quod maius est superans. scilicet undam maris: a minoribus turbatur. scilicet a veteri impulsu. unde sequitur. Vides autem veni. validum. Talis est enim natura humana ut multoties in magnis recte se habens: in minoribus reprehendatur. scilicet autem quod petrus timuit: istam monstrabat magister et discipulis: sed et alios discipulos mitigabat. Si enim in duobus fratribus sessurus ad dexteram molestati sunt: multo magis hoc molestati fuissent: non dum enim erat spiritus plenus: postea vero spirituales effecti ubique petro premissi. **HIE.** Paululus etiam relinquitur tentatio: ut augetur fides: et intelligat se non facultate postulationis: sed potentia domini preservatum. Ardebat enim in animo eius fides: sed humana fragilitas in perfidum traherebat. **AVG.** de v. do. Precepit ergo petrus de domino: titubavit ut homo: sed rediit ad dominum unde sequitur. Et cum cepisset. mer. et. di. do. sal me fac. Nunquid autem dominus desereret titubantem: quem audierat inuocantem: unde sequitur. Et cor. ite. exte. ma. appre. eu. **CHRY.** Sed autem non inuocavit veteris decessit: sed extendens manu apprehendit eum: quoniam illi fide operatur. Cum enim qui a nobis sunt desecerint: tunc ea quod adeo sunt: statim. Ut igitur monstraret: quod non venit in iussio sed illi modica credulitas periculum operatur: subdit. Et ait illi: Modice si. gre. dubi. In quo manifestat: quod neque veteris nocere potuisset si fides firma fuisset. Sicut autem pullum ante ipsum ex nido exeuntem et casurum in altis portans: rursus ad iudicium re ducit: ita et christus fecit. unde sequitur. Et cum ascendit in nauem. cessa. ve. quod autem erat in nauem. uenit. et ad ora. eu. dicit. Vere filii dei estis. **RABA.** Quod quidem de nauis intelligendum est siue de apostolis. **CHRY.** Uide autem quod paululus ad id quod est excelsus: vniuersos ducebat. Super enim increpauit mare: nunc autem magis virtute sua demonstrat super mare ambulando: et alij hoc idem facere iubendo: et periclitare saluando. idcirco dicebat ei: Vere filii dei es. quod super non dixerat. **HIE.** Si ergo ad vnum signum tranquillitate maris reddita quod per nimias percellas in eundem casu fieri solet: naute atque rectores. Verum filium dei perhibetur: cur arrius ipsi in ecclesia predicat creaturam? **AVG.** de v. do. Mystice autem mors altitudo est. Quid autem altitudo? celo in hoc mundo: Quis vero in celum ascendit novit fides nostra. Cur autem solus ascendit in celum: quod nemo ascendit in celum: nisi qui de celo descendit: quibus et cum in fine venerit et nos in celum leuauerit: etiam tunc solus ascendet: quod caput cum corpore suo vnum? et christus: nunc autem solum caput ascendit. Ascendit autem orare: quia ascendit ad patrem pro nobis interpellare. **HILA.** Vel quod vespere solus est: sollicitudinem suam in tempore passionis ostendit: ecclesie trepidatione dilapsis. **HIE.** Ascendit etiam in motum solis quod turba ad sublimia sequi non potest: nisi docuerit eam iuxta mare in litore. **AVG.** de v. do. Verumtamen dum christus orat in excelsis: nauicula turbatur magnis fluctibus in perfidum. et quod in surgit fluctus: potest ista nauicula turbari: sed quod christus orat: non potest mergi. Nauicula quippe ecclesie cogitatur: turbulenti mare hoc seculi. **HILA.** Quod autem nauem ascendere discipulos iubet: et ire trans fretum dum turbas ipse dimittit: et dimissis turbis ascendit in motum orare: esse intra ecclesiam iubet: et periculum fieri versus in id tempus quo reuerteris in claritatem aduentu populoi quod ex israel erit reliquias salutem reddat: eiusque peracta dimittat: de iussione eo vel in celeste regnum potest admissio agens deo patri gratias in gloria eius et maiestate persistat. Sed in hec discipuli veto ac mari deferunt: et totis seculi moribus inundo spiritu aduersitate iactant. **AVG.** de v. do. Quod enim alijs ipse voluit: tatis maxime peractis persecutione indicit ecclesie super nauiculam gradus unda surgit. **RAB.** Unde et beatus dicit: quod nauis erat in medio mari: et ipse solus in terra: quod nonnulli ecclesiam tantis periculis afflicta: ut ea dominus deseruisse videat ad tempus. **AVG.** de v. do. Venit autem dominus ad visitandos discipulos

suos qui turbabant in mari quarta vigilia noctis. scilicet extrema noctis. vigilia enim una tres horas habet: ac per hoc quatuorvigilias habet. **HILA.** Prima igitur vigilia fuit legis: secunda prophetarum: tertia corporalis aduentus: quarta in reditum claritatis. **AVG.** de v. do. Quarta igitur vigilia noctis: habet peractam nocte finita venit in fine seculi: iniquitatis nocte transacta ad iudicandum viuos et mortuos. venit autem mirabiliter. Ergo gebat enim fluctus: sed calcabat. quod nulli enim peractis seculi surgat: premit eorum caput in caput. **HILA.** Veniens autem christus in fine ecclesie festum et antichristi spiritus et totum seculum moribus inueniet circumacta. Et quod de antichristi fluctu dicitur: oem tetrationem nouitate solliciti erunt: etiam ad omni aduentu expauescet: falsas repperit imagines merentes. Sed boni domini more depellet dicens: Ego sum. et aduentus sui fide mentis fragili inuenit repellit. **AVG.** de q. cu. Vel quod discipuli phantasma esse signat: quod quidam qui cesserit de corpore de christi aduentu dubitabunt. Quod autem petrus ipsozaretur: illi a domino ne mergat: signat quibus a tribulationibus et vltima persecutione purgati in ecclesia: quod et paulus signat: ceteris: Saluus erit: sic tamen quasi per ignem. **HILA.** Vel quod per ex omni periculis in nauem numero ridere audet: et iubet: ut supra aquas ad dominum veniat precat: passionis tempore voluntatis sue designat affectum: dum vestigijs domini inherens ad tenendam mortem conatur. Sed infirmitate future tetrationis timiditas eius ostendit. Per mentem enim mortis versus ad necessitatem coactus est. Namque autem eius penitentie sue per natus est. **RABA.** Resperit dominus: ad penam peruenit non extendit: et indulgentiam tribuit: et sic discipulus saluatus uenit: quod non est voluntas neque currentis: sed misericordie dei. **HILA.** Quod autem trepidante petro virtutem venientis domini non inducit: sed manu apprehensum sustinuit: hoc est deus in passurus per omnes: omnes peracta soluebat. nec seculi admittit quicquid vniuersitati prestat ab vno. **AVG.** de v. do. In vno etiam apostolo. scilicet petro in ordine apostolorum primo et primo in quo figurabat ecclesia vniuersi genus significandum fuit. In quo in quo super aquas ambulauit: et infirmi in quo dubitantes in vnicuique sua cupiditas tepetitas est: amas deum: abulans per mare. Sub pedibus igitur seculi timor: amas seculum absoberet. Sed cum fluctuat cupiditate cor tuum ut vniuersi cupiditate: inuoca christi diuinitatem. **RABA.** Adversus dominum si sopitis tetrationis periculis preciosis sue fiduciam tribuat: et hoc diluculo appropinquat. Cum enim humana fragilitas pluris obstita: suarum virtutum puritate considerat: ergo tenebras cernit. Cum autem meret ad supernum periculum exspectat: petre exortum luciferi conspiciat quod tota vigilia matutina illuminat. Nec mirandum si ascendere nauiculam domino vespere uenit. In quo quod enim corde domini per gratiam adest: moritur vniuersi bella desunt. **HILA.** Ascendit etiam christus ad nauem: veteris temporis esse sedatum per claritatem succedunt eterna ecclesie pax et tranquillitas indicat. et quod tunc manifesti aduenient: recte admirantes vniuersi locuti sunt. Vere filii dei es. Confessio enim vniuersorum tunc absoluta et publica erit: dei filium non iam in beatitudine corporis: sed in gloria celesti pace ecclesie reddidisse. **AVG.** de q. cu. Signat enim claritatem eius tunc manifestam futura per spiritum sanctum videndum quod per fide nunc ambulat.

Et cum transisset venerunt in terram genesareth. Et cum cognouissent eum viri loci illi: miserunt in vniuersam regionem illam: et obtulerunt ei omnes male habentes: et rogabant eum: ut vel sumpsit vestimentum eius tangere. Et quicunque tetigerunt salui facti sunt.

REMI. Narrauerat super euangelista dominus iussisse discipulos suos ascendere in nauiculam: et prece eum trans fretum: nunc autem in incepta intentione pseuerans dicit quo trans fretum do puenerint dicens: Et cum transisset. uenit. in terram genesareth. **RABA.** Terra genesareth iuxta stagnum genesareth a loci ipsius natura nomen trahens qua crispantibus aquis de seipso sibi excitare auram phibet. greco enim vocabulo

quasi generas sibi aurā dicit. **CHRY.** Mōstrat autē euāgelista qd post multū tps ad ptes illas xps venerat. Et iō seqt: Et cū cognō. eū vtrū lo. il. mīse. in vniuer. regi. illā. **HIE.** Cognouerūt autē eū rumore: nō facie. vī certe p signoz magnitudie qd ppetrabat in pplis: vultu plurimis notus erat. Et vide qta fides sit hoīum terre genē: vtrū nō pntiū tm salute pteū sint: s; mittāt ad alias p circuitū ciuitates. **CHRY.** Neq; enī siliū vtrū ad domos traherāt: t tātū manus inqrebāt: s; cū maiorī fide eū alliciebant. vñ seqt: Et obuiē. ei oēs ma. ha. 7 ro ga. cū: vtrū sim. velti. eius tan. **Mulier** enī q fluxū sanguis patiebat: vniuersos hāc sapientiā edocuit: vtrū. s. tangēdo fimbriā vestimēti xpi saluaret. **Pz** etiā q tps quo xps abns fuit: nō solū fidē eoz nō dissoluit: s; 7 maiorem: reddidit cuius virtute oēs saluati sūt. 7 iō seqt: Et qcuq; tetigerūt: salui facti sūt. **HIE.** Si autē scirem qd in nra lingua resonat genēareth: intelligerem quō scus p tps plos: 7 nauis eccliaz de psecutiōis naufragio liberatā trāsducat ad litus: 7 in tranquillissimo portu faciat requecere. **RABA.** Genēareth enī interpretat omnis principiu. tūc aut plena nobis tribuet tranquillitas: qñ paradisi per xps nobis restituetur hereditas: ac prime stole luciditas.

HILA. Vel aliē: sinitis legis tibus: 7 ex istis qnq; mī libus viroz intra eccliaz collocatis: nā credentiū ppls occurrūt: ita ipse ex lege p fidē saluus: reliquos ex suis infirmos egrotosq; offerūt dño: oblatiq; fimbrias vestimētū totū ptingē opabāt salui p fidē futuri: s; vtrū ex veste tota fimbriata ex dño nro lesu xpo facti spūs grā virtū exiūt q aplis data: ipsos qz tanq; ex eodē corpore exēstib; salutem his qd ptingere cupiūt submīstrāt. **HIE.** Uel fimbriā vestimēti eius minimū mādātū intelligē: qd q trāsgressus fuerit: minimū vocabit in regno celoz: vel assumptionez corpis p quā venim; ad verbū dei. **CHRY.** Nos aut nō solū fimbriā aut vestimēti xpi habem;: s; etiā cor/ pus ei vtrū comedam;? Si qd fimbriā vestimēti ei tetigerunt: tantā acceperunt virtutem: multo magis qui totum ipsum sument.

Ca. XV.

Quā accesserūt ad euz ab hierosolymis scribe 7 pharisei dicētes: Quare discipuli tui trāsgrediūt traditiōes senioz? **Pō** enī lauāt manus suas cū panē manducant. Ipse aut rīdēs ait illis: Quare 7 vos trāsgredimini mādātū dei: ppter traditiōē vestrā? Nam deus dixit: Honorā patrē 7 matrē: 7 q maledixerit patri vel matri: morte moriā. Vos aut dicitis qucuq; dixerit patri vel matri munus qdcunq; ē ex me tibi pderit: 7 nō honorificabit patrē suū aut matrē suā: 7 irritū fecistis mādātū dei propter traditiōem vestram.

RABA. Hoīes genēareth 7 min; docti credūt s; q sapiētes vidēt ad pugnā ueniunt: iuxta illō: Abscōditi a sapientib; 7 prudētib; 7 reuelasti ea puillis. vñ dī: Tūc accē. ad eū ab hiero. scri. 7 pha. **AVG.** de cō. euan. Ita aut cōserit euāgelista narratiōis sue ordinē dicēs: Tūc accesserūt: vtrū ipse transitus indicat rerū etiā psequētium ordo seruet. **CHRY.** Prop; h aut euāgelista hic tps designat: vtrū ondat ineffabilē illoz: nequā nulli cedētem. tūc enī venerūt qñ plurima signa opatus ē: qñ infirmos ex tactu fimbrie curauerat. qñ ab hierosolymis venisse dicūt scribe 7 pharisei: sciendū ē q p oēs tribus erat dissēminati: s; qui in metropoli habitabāt: peiores alijs erant: velut amplioris fructes honore: 7 maioris supbiā possidētes. **REMI.** Duab; aut de causis repēdit: qz ab hierosolymis venerāt. i. a loco scō descenderunt: 7 qz seniores populi 7 legis doctores erāt: nō ad discēdū: s; ad repēdēdū dñm venerāt. Subdit eniz:

Dicentes: qre disci. tui trāsgre. tra. senio. **HIE.** Mīra phariseoz scribarūq; stulticia: dci filiū arguūt qre traditiōes hoīuz 7 pcepta nō seruet. **CHRY.** Uide aut q liter 7 a sua interrogatiōe captiūt. Non enī dicunt: Quare trāsgrediunt legē moysi: sed Traditiōē senioz. vnde manifestū ē q multa noua inducebant sacerdotes: quos moyses dixerit: Nō adiciētis ad verbū qd ego ppono vobis hodie: 7 non auferētis ab eo. 7 qñ oportebat eos ab obseruationib; liberari: tūc ampliorib; obseruationibus se alligabāt: timētes ne alijs eoz principatū auferret terribiliores eē volētes: qz 7 ipi eēt legislatores. **REMI.** Que aut fuerint traditiōes manifestat mare: cū ait pharisei 7 oēs iudei nisi crebro lauēt man; suas: nō māducat panē. vñ 7 hic discipulos repēdūt dicētes: Non enī la. ma. su. cū pa. mandu. **CHRY.** Verba enī ppbetarū carnalit accipiētes qd dictū erat: Lauamini: 7 mūdificote. de corpore solū lauādo seruabāt: 7 iō statuerāt non nisi lotis manib; māducādū eē. **HIE.** Man; aut. i. opa nō corpis: s; aie lauāde sūt: vtrū fiat in illis verbum dei.

CHRY. Iō aut discipuli nō lotis manib; māducabāt: qz ita supbia despiciēbat: ea solū q sūt necessaria attendētes: 7 neq; lauari neq; nō lauari p lege habētes: s; vtrū cōtingebāt alterutrū faciētes. Qui enī 7 ipz necessariū cibū ptebāt: qñ circa hoc studiū bēret. **REMI.** Uel repēdebāt pharisei discipulos dñi nō de ista lauatiōe qd cōsuetudo more pgruis 7 necessarijs tps agis: s; de illa supbia q de suppositiōis traditiōe senioz fūerat reperta.

CHRY. Christus aut nō excusauit: s; p seim reaccusauit oēmōstrās qñ eū q magna peccat p pūis pctis aliōz sollicitū eē nō oz. vñ seqt: Ipse aut rīdēs ait illis: Quare 7 vos trāsgredimini mādātū dei ppter traditiōē vestrā? Nō aut dīc q bñ faciūt trāsgrediētes: vtrū dei eis occasiōe calūniē: neq; tñ vitupat qd ab aplis factū ē: ne ap/ pōbet eoz traditiōes. Neq; rursus accusat seniores: ne tāp iniuriatoz eū repulsiēt: s; ierepat eo q aduenerat tāgēs etiā seniores q talē traditiōē statuerāt dicēs. **HIE.** Lū vos pp traditiōē hoīuz pcepta dei negligat: qre discipulos meos arguēdos credit q senioz iussa pūpēdūt: vtrū dei pcepta custodiāt: nā de; dixit: Ho. pa. 7 ma. Honorā in scripturā nō tm in salutatiōib; 7 officijs deferēdis qñ in elemosynis ac oblatiōe sentis. Hōra inq; apls viduas q vere vidue sūt. h. n. honorā donū intelligit. Preceperat qdñs vel ibecillitates vltates vlt penurias pntū pferās: vtrū filij hōz arēt etiā in vite necessarijs mīstrādis pntes suos. **CHRY.** Voluit aut mōstrare q parētes eēt valde hōzadi: p h q adiūxit 7 pmiū 7 penā: s; dñs h pmiū pmittēs qd hōzantib; repromittit. s. eē lōgeuū supfrā: ponit qd tribul; ē. s. penā: vtrū ipos stupefacēt: 7 alios attrahēt. vñ addit: Et q maledixerit pti vel matri: morte moriā. in q oēmōstrat eos morte dignos eē. Si enī qui vbo de hōzant pntē morte punit: multo magis vos q ope 7 nō solū de hōzatis pntes: s; 7 alios h docti: Qui igit neq; viuē debet: qñt meos discipulos incusat: Quō aut dei mādātū trāsgrediāt: manifestat cū sūdit: Vos aut dicit: Quicūq; dixit. pa. vel ma. mun; qdcūq; ē ex me: tibi pderit. **HIE.** Premissā enī puidētissimā dei legē volētes scribe phariseiq; subuertē: vtrū ipietatē sub noīe pietati iducerēt: docuerūt pessimos filios: vtrū sūse ea q parētib; offerēda sūt: deo voluerit vouē q ver; ē p; oblatiō dñi pponat parētū munerib;. **GLO.** Ut sit sēsus: Qd ego offero deo 7 mibi 7 tibi pderit: 7 iō nō debes sumē. s. res meas i tuos vsus: s; pati vtrū deo offerā. **HIE.** Uel certe ipi pntes q deo psecrata cernebat: ne sacrilegij crimē incurrerēt: declinātes egestate conficiebāt: atq; ita fiebat vtrū oblatiō liberoz sub occasiōe tēpli 7 dei i lucra cedēt sacerdotū. **GLO.** Ut sit sēsus: Quicūq; i. qñs vestrū o iuuenes: dixerit. i. dīcē poterit. vel dicet pti vel mri: Op; mun; qd ē deo ex me iā deuotū: Proderit tibi admirādo. qñ diceret: nō debes sumere: ne si reus, sacrilegij.